

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติ ในการป้องกันโรค
มาลาเรียของชาวบ้าน บ้านจ้อง ตำบลโป่งผา อำเภอ
แม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน

นางมยุรี วรรณ ไกรโรจน์

สาขารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขารณสุขศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

อาจารย์ นายแพทย์ สมศักดิ์	ธรรมธิตีวัฒน์	ประธานกรรมการ
อาจารย์ นายแพทย์ สมศักดิ์	ประจักษ์วงศ์	กรรมการ
อาจารย์ นายแพทย์ อภินันท์	อร่ามรัตน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหาความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมาลาเรีย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ความเชื่อ การสนับสนุนและการส่งเสริม กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมาลาเรีย และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ กับการปฏิบัติตนในการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมาลาเรีย ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชากรที่มีอายุ 15-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านจ้อง หมู่ 9 ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 260 คน การเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการศึกษาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน พ.ศ. 2537 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมุติฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และทดสอบค่าไค-สแคว์ ผลการศึกษพบว่า

ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็ง อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.2 ข้อที่ตอบผิดมากได้แก่ โรคมะเร็งติดต่อโดยคนน้ำที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ร้อยละ 55.0, มีความเชื่อเกี่ยวกับโรคมะเร็ง ถูกต้องร้อยละ 74.2, มีความเชื่อไม่ถูกต้องในข้อโรคมะเร็ง สามารถป้องกันได้ด้วยผ้ายันต์ ตระกรุด รวมทั้งของวิเศษศักดิ์สิทธิ์ ร้อยละ 45.8, มีการปฏิบัติตนไม่ถูกต้องในข้อ ไม่ได้ป้องกันุงกตเมื่อทำงานนอกบ้านช่วงพลบค่ำ ร้อยละ 26.9, และไม่เคยนำมุ้งติดตัวไปด้วย เมื่อเข้าป่า/แหล่งแพร่เชื้อมาลาเรีย ร้อยละ 21.5, มีประชาชน ร้อยละ 75.4 ได้รับการสนับสนุน และการส่งเสริมในการป้องกันโรคมะเร็ง น้อยมาก โดยเฉพาะมวนเทพ เหยแพร่โรคมะเร็ง และปลาหางนกยูง ได้รับเพียงร้อยละ 11.2 และ 9.2 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ไม่มีความสัมพันธ์ กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมะเร็ง แต่ความรู้ ความเชื่อ การสนับสนุนและการส่งเสริม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กับการปฏิบัติตน ในการป้องกันโรคมะเร็ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.1533, 0.2162$ และ 0.4735 ตามลำดับ)

ผลการศึกษาคั้งนี้ เสนอแนะว่า การป้องกัน ควบคุมโรคมะเร็ง ในหมู่บ้าน ควรเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน อาสาสมัครมาลาเรีย อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน เช่น การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยใช้ปลาหางนกยูงไปปล่อยแอ่งน้ำขัง การให้ศึกษาแนะนำประชาชน ในหมู่บ้าน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมะเร็ง ที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ การฝึกอบรม สื่อสุขภาพเวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ และ ควบนิเทศงาน อาสาสมัคร มาลาเรีย อาสาสมัครสาธารณสุข สม่่าเสมอด้วย

Independent Study Title

Factors Relating to Practices in the
Prevention of Malaria Among Villagers
in Ban Jong Pongpha Sub-district
Mae sai District Chiang Rai Province

Author

Mrs. Mayuree Wangrairod

Master of Public Health

Public Health

Examining Committee :

Dr. Somsak Thamthitiwat	Chairman
Dr. Somsak Prajakwong	Member
Dr. Apinun Aramrattana	Member

Abstract

The purposes of this study were to investigate the knowledge, belief and practice in malaria prevention; the correlation between knowledge, belief, supportive and stimulating factors (i.e. sex, education, occupation, income) and the practice of malaria prevention in the sample population. The study was conducted on a group of 260 residents, age 15-60 years, selected from Ban Jong village, Pongpha Sub-district, Mae-sai District, Chiang Rai Province. Samples were selected by a multi-stage random sampling. The data were collected by interviewing held between February and April 1994 and were analyzed by using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and chi-square test.

The results revealed that 44.2% of the study group had moderate levels of knowledge concerning malaria. The most frequent misconception was that people could be infected by drinking the water from mosquito's egg laying areas which accounted for 55% of the sample, 74.2% of the sample held correct beliefs about malaria. 45.8% of the sample had the misconception that sacred materials could protect them from malaria. The level of malaria prevention practice was moderate: 26.9% never protected themselves when leaving the houses in the twilight and for visiting their neighbours in the evening; 21.5% never took mosquito nets when travelled to endemic areas. About 75.4% of the sample received limited supporting and stimulating factors in malaria prevention such as rainbow fish providing (9.2%) and cassette tapes educating them about malaria prevention (11.2%)

There was no statistically significant correlation between personal factors i.e. sex, education, occupation and malaria prevention practice. Regarding the correlation between knowledge, belief, supportive stimulating factors and the practice of malaria prevention, however, had the positive correlation statistically significant at 0.05 level ($r = 0.1533, 0.2162$ and 0.4735 respectively).

The results suggest that to improve malaria prevention in the rural areas there be a combination of cooperation and joint action between villagers, health volunteers and community leaders in control of egg laying areas, the use of rainbow fish and the advising of villagers the right way to prevent malaria. All public health officials must supply the necessary education media, medicine and chemicals and supervise all health volunteers regularly.